

REDACTIE EN LAY-OUT
Secretariaat van de Raad
voor het Leefmilieu

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Caroline VINCKENBOSCH
Directeur van Brupartners

ILLUSTRATIES
IDEALOGY
<https://idealogy.brussels/>

INHOUD

p. 5

Voorwoord

Begin de lectuur van dit verslag met de woorden van de Voorzitter en Vicevoorzitter van de Raad.

p. 7

2025 in het kort

Neem kennis van de kerncijfers voor 2025 door middel van een infografie..

p. 8

Raad voor het Leefmilieu

Ontdek de samenstelling, de opdrachten, het team en de partners van de Raad voor het Leefmilieu.

p. 18

Comité van Watergebruikers

Kom meer te weten over het Comité van Watergebruikers.

p. 20

Comité van Klimaatdeskundigen

Ontdek het Comité van Klimaatdeskundigen dat in 2022 binnen de Raad voor het Leefmilieu werd opgericht.

p. 24

Adviezen uitgebracht in 2025

Bekijk alle adviezen die de Raad voor het Leefmilieu en het Comité van Watergebruikers in 2025 hebben uitgebracht.

p. 33

Activiteiten 2025

Ontdek de activiteiten van de Raad in 2025.

p. 37

Communicatie

Neem kennis van de communicatiemiddelen van de Raad.

p. 38

Begroting en governance

Kom meer te weten over de Raad aan de hand van enkele cijfers met betrekking tot het budget, de deelname van de leden aan de vergaderingen en de toekenning van presentiegelden.

p. 41

Conclusie

Ondanks een volledig kalenderjaar zonder volwaardige regering sluit de Raad voor het Leefmilieu 2025 af met een herinnering aan de dringende noodzaak om ambitieuze beslissingen ten overstaan van de milieukwesties te nemen.

p. 43

Woordenlijst

Bent u niet zeker over een afkorting of acroniem? Bij wijze van leeshulp kunt u gebruik maken van de woordenlijst.

VOORWOORD

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest was 2025 zowel een bijzonder als een onthullend jaar. Bijzonder, omdat het ontbreken van een volwaardige Brusselse regering het institutionele tempo heeft vertraagd en bijgevolg de activiteit van de Raad mechanisch heeft verminderd : het aantal adviesaanvragen bij de Raad voor het Leefmilieu was beperkt, met een rechtstreekse impact op onze raadgevende productie. Onthullend, omdat het met een bijna pedagogische helderheid duidelijk heeft gemaakt wat de rol van een adviesorgaan betekent wanneer de politieke besluitvorming steeds zeldzamer wordt : een koers uitzetten, ruimtes voor dialoog behouden en collectieve intelligentie ten dienste van het algemeen belang tot leven blijven brengen.

De cijfers geven een deel van de realiteit weer : in 2025 heeft de Raad voor het Leefmilieu 14 adviezen uitgebracht (en het Comité van Watergebruikers 5), tegenover 41 in 2023 en 35 in 2022. Maar een jaar gaat niet alleen over het aantal uitgebrachte adviezen. De adviesactiviteit wordt niet alleen aan de hand van de kwantiteit gemeten, maar ook aan de hand van de kwaliteit van de debatten, de robuustheid van de methoden, het vermogen om te anticiperen en de consolidatie van de instrumenten die ons in de toekomst in staat zullen stellen om de publieke besluitvorming doeltreffender te informeren. In deze geest heeft de relatieve vertraging van formele aanvragen het Secretariaat en het Voorzitterschap ook in staat gesteld om tijd vrij te maken om aan verschillende colloquia, fora en seminars deel te nemen. Deze momenten van uitwisseling en leren hebben de gelegenheid geboden om de lopende debatten over verschillende milieukwesties op te volgen en beter te begrijpen, in een geest van monitoring, openstelling en behoud van contacten met de actoren van de sector.

In deze context heeft de Raad een keuze gemaakt : een tijd van wachten in een nuttige tijd omzetten. Zo was 2025 een jaar vol structurerende beleidswerven, gericht op wat de basis van onze activiteiten vormt : representativiteit, participatie, transparantie en impact. De vernieuwing van de leden voor de periode 2025-2030 heeft een nieuwe fase ingeluid, vol energie en verantwoordelijkheden. De nieuwe leden raakten snel actief betrokken bij de werkzaamheden van de Raad en droegen bij aan de rijkdom van de uitwisselingen en aan de diversiteit van de standpunten. Daarnaast werd met de goedkeuring van het nieuwe huishoudelijke reglement en de oprichting van vier werkgroepen een werk afgerond dat al sinds 2023 aan de gang was : een belangrijke evolutie die bedoeld is om onze instantie zichtbaarder en wendbaarder te maken en beter uit te rusten om de complexe en transversale uitdagingen aan te gaan waarmee Brussel wordt geconfronteerd.

Want deze uitdagingen hebben niet op de institutionele stabilisatie gewacht. Ze dringen door tot onze wijken, onze bodems, onze waterwegen, onze energiekeuzes, onze gezondheid en ons dagelijkse leven. Het initiatiefadvies over het ontbreken van en regelgevend kader voor de uitrol van windenergie in het Brussels Gewest is daar

een goed voorbeeld van : zelfs als de politieke agenda ineenkrimpt, blijft de milieuwerkelijkheid intact. Het werk dat het Comité van Watergebruikers in de tweede helft van het jaar rond het voorbereidende document voor het toekomstige Waterbeheerplan 2028-2033 heeft verricht, getuigt van dezelfde vereisten : de toekomst voorbereiden, het denkproces ondersteunen, voorstellen doen, zodat de openbare planning op solide en pluralistische bijdragen zou kunnen steunen die in de ervaring op het terrein zijn verankerd.

Het jaar 2025 was ook gekenmerkt door een moment van zichtbaarheid en erkenning : de voorstelling van de Raad in de Commissie voor Leefmilieu van het Brussels Parlement, die zeer positief werd onthaald, en de viering van het 35-jarig bestaan van de Raad in het Parlement. Deze verjaardag was niet alleen een herdenking. Het was een gelegenheid om de balans van het traject van 35 jaar op te maken en om de toegevoegde waarde van de Raad bij het verbeteren van de kwaliteit van de milieuwetgeving in Brussel op de voorgrond te plaatsen. De aanwezigheid van Adélaïde Charlier en Bruno Colmant, genodigden en sprekers op het event, heeft bijgedragen tot de ondersteuning van een stimulerend en open denkproces over de hedendaagse uitdagingen en de rol van de dialoog in de transitie.

In wezen herinnert 2025 ons aan het volgende : de institutionele tijd is niet altijd dezelfde tijd als die van het leven. En dat is precies waarom instanties als de Raad noodzakelijk zijn. Ze zorgen voor continuïteit : continuïteit van dialoog, expertise, waakzaamheid en voorstellen. Ze stellen ons in staat om een ruimte open te houden waar er, zelfs in tijden van onzekerheid, collectief over de voorwaarden voor een veerkrachtiger, gezonder en rechtvaardiger Gewest kan worden nagedacht.

Deze continuïteit wordt ook weerspiegeld in onze huidige activiteiten op het gebied van initiatiefadviezen, met name rond een problematiek die zeer actueel is : PFAS. Zelfs wanneer er geen volwaardige regering is, herinneren deze stoffen - en de vragen die ze op het gebied van milieubescherming, volksgezondheid en bodem- en waterbeheer oproepen - aan de dringende behoefte aan duidelijke, samenhangende en operationele kaders. De Raad zet derhalve deze werkzaamheden voort, met als doel een nuttige, rigoureuze en constructieve bijdrage aan het publieke debat te leveren.

We willen al onze leden, partners en medewerkers van harte bedanken voor hun inzet en beschikbaarheid en de kwaliteit van de uitwisselingen gedurende het hele jaar. In een soms frustrerende context heeft uw inzet ons in staat gesteld onze fundamenteën te verstevigen, onze rol te bevestigen en ons op de toekomst voor te bereiden. Met dezelfde hoge eisen en dezelfde bereidheid tot dialoog gaan we de komende jaren tegemoet.

Serge KEMPENEERS
Voorzitter
van de Raad voor het Leefmilieu

Jan HAEMERS
Vicevoorzitter
van de Raad voor het Leefmilieu

2025 IN HET KORT

14 adviezen uitgebracht

waaronder 1
initiatiefadvies

Raad voor het Leefmilieu

5 adviezen uitgebracht

waaronder 1
initiatiefadvies

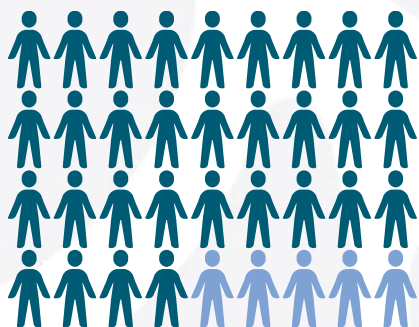
Comité van Watergebruikers

Viering van het 35-jarig
bestaan van de Raad

Voorstelling van de Raad
voor het Leefmilieu aan
het Brussels Parlement

Vernieuwing van de
leden voor de periode
2025-2030

Oprichting van 4
thematische werkgroepen

DE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU

DE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU

De Raad voor het Leefmilieu (RLBHG), opgericht bij [besluit van 15 maart 1990](#), is een **gewestelijk adviesorgaan in Brussel dat bevoegd is voor het leefmilieu**.

De Raad voor het Leefmilieu heeft als taak om, uit eigen initiatief of op aanvraag van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering of andere instanties zoals gemeenten, perspective.brussels enz. een gemotiveerd advies uit te brengen over elke aangelegenheid die onder de gewestelijke bevoegdheid valt en betrekking heeft op het leefmilieu in ruime zin.

De Raad voor het Leefmilieu is samengesteld uit tal van verschillende actoren die de gehele samenleving vertegenwoordigen: verenigingen die zich bezighouden met milieubescherming of met de bescherming van de consumenten en de inwoners, wateroperatoren, universiteiten en onderzoekscentra, overheidsdiensten evenals werkgevers- en vakbondsafgevaardigden. Deze unieke samenstelling binnen de Adviesraden is een sterke troef om adviezen te kunnen uitbrengen met het oog op een veerkrachtigere wereld.

Bischoffsheimlaan 26, 1000 Brussel
Zetel van de Raad voor het Leefmilieu

De behandelde onderwerpen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op natuurbescherming en -behoud, afvalbeheer, bestrijding van vervuiling, mobiliteit, geluid, ruimtelijke ordening, enz.

De Raad voor het Leefmilieu brengt dus advies uit over elk voorontwerp van ordonnantie of ontwerpbesluit inzake leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De Regering wil het organisatorische landschap van de Brusselse Adviesraden hervormen en vertrouwdde de coördinatieopdracht van deze Adviesraden toe aan het administratieve team van Brupartners (vroeger de Economische en Sociale Raad). In dit kader staat het secretariaat van Brupartners in voor de organisatorische, administratieve en logistieke werking van de Raad voor het Leefmilieu.

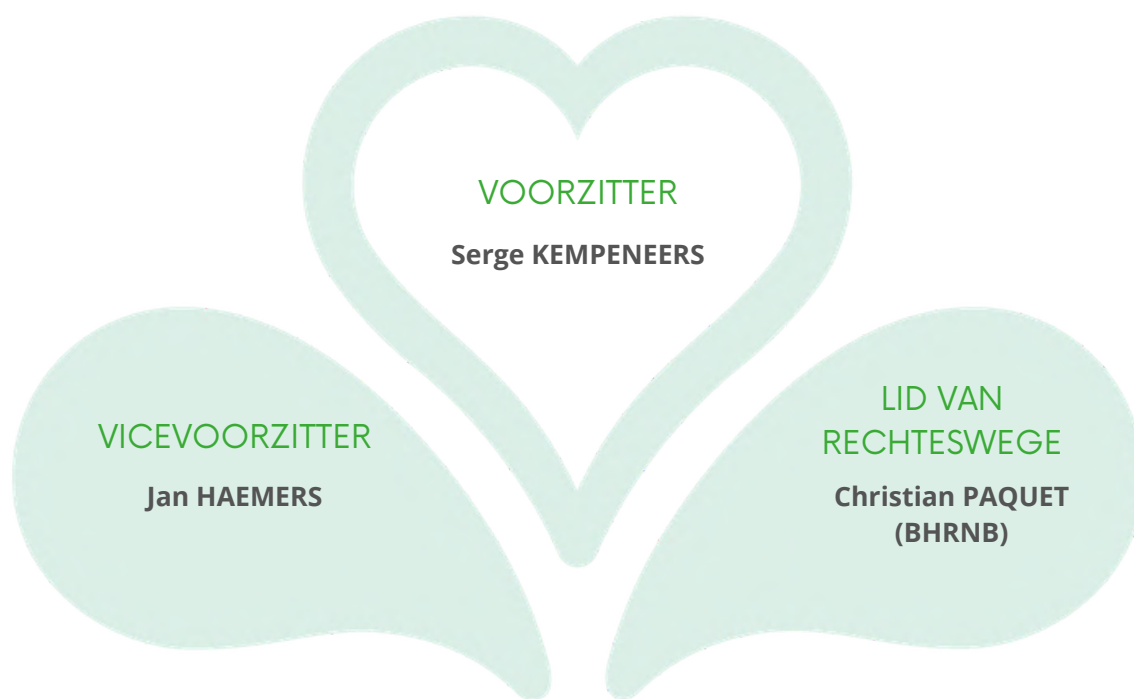
SAMENSTELLING

Krachtens het besluit van 15 maart 1990 bestaat de Raad voor het Leefmilieu uit 31 gewone leden (en hun plaatsvervangers, een voorzitter, een vicevoorzitter en een lid van rechtswege). Deze leden zijn vertegenwoordigers van verenigingen, overheidsdiensten, werkgevers, werknemers en consumenten, en personen die zijn aangesteld vanwege hun wetenschappelijke bevoegdheid in de milieuproblematiek.

De huidige samenstelling van de Raad voor het Leefmilieu is vastgelegd in het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 30 januari 2025 tot benoeming van de leden van de Raad voor het Leefmilieu en van het Comité van Watergebruikers¹. Het mandaat van de leden is 5 jaar geldig.

De twee organisaties die in 2025 tot de Raad zijn toegetreden, zijn *The Shifters Belgium* en *Natagora*.

De onderstaande ledenlijst van de Raad voor het Leefmilieu geeft de samenstelling op 31 december 2025 weer.

VZW'S DIE ZICH BEZIGHouden MET HET LEEFMILIEU

Effectieve leden

Stéphanie D'HAENENS
Stijn ROSIERS
Benjamin WILKIN
Thomas WANSART
Valérie VANPARYS

Plaatsvervangende leden

Maud MARSIN
Eva FORCEVILLE
Lauréline WATTECAMPS
Nina PEYROT
Naomi BERGER

_____ IEB
_____ BRAL
_____ Energie Commune
_____ The Shifters Belgium
_____ Natagora

¹<https://www.ejustice.just.fgov.be>

SAMENSTELLING

GEWESTELIJK AGENTSCHAP VOOR NETHEID

Effectieve leden

Mathieu VREBOSCH en
Olivier BOSTEELS

Plaatsvervangende leden

Sophie STEVENS en
Sophie POTAKOWSKI

Net Brussel

SPECIALISTEN VAN UNIVERSITEITEN

Effectieve leden

Sergio ALTOMONTE
/
/

Plaatsvervangende leden

Pierre DEFOURNY
Cathy CLERBAUX
/

UCLouvain

ULB

VUB

MILIEUDESKUNDIGEN

Effectieve leden

Catherine BOULAND
Romain INGELS

Plaatsvervangende leden

Olivier VANDENBERG
Veerle DE BOCK

ESP

KMI

VERTEGENWOORDIGERS VAN VERBRUIKSORGANISATIES

Effectieve leden

Bert STEVENS
Maarten VERBIEST
Paul VANDERSTRAETEN

Plaatsvervangende leden

Leen DE CORT
An DENEFFE
Barbara GOFFIN

BV-OECO

Gezinsbond

RCR²

SAMENSTELLING

VERENIGING VAN BELGISCHE STEDEN EN GEMEENTEN, BRUSSELSE AFDELING

Effectieve leden

Lisa THIBAUT,
Elodie D'HALLUWEYN et
Anne DELVAUX

Plaatsvervangende leden

Ophélie LEROY, _____ Brulocalis
Jean-Michel RENIERS et
Sacha LEFEVRE

WATEROPERATOREN

Effectieve leden

David PIREAUX
Angélique DEQUICK

Plaatsvervangende leden

Pablo LADURON _____ HYDRIA
Olivier RAGOEN _____ VIVAQUA

BRUSSELSE OVERHEIDSDIENSTEN

Effectieve leden

Natalia RIEZNIK
Emilie VANHOESTENBERGHE
Joëlle VANDEVOORDE

Plaatsvervangende leden

Sven VERCAMMEN _____ perspective.brussels
Thomas PETITJEAN _____ urban.brussels
Philippe BARETTE _____ Brussel Mobiliteit

REPRESENTATIEVE WERKNEMERS- EN WERKGEVERSORGANISATIES

Effectieve leden

Celie HUYBENS
Kobe MARTENS
Yaël HUYSE
/
/
/

Plaatsvervangende leden

Benoît DASSY _____ ACV
Stéphanie RARY _____ ABV
Patricia DE MARCHI _____ ACLVB
/ _____ BECI¹
/
/

VERTEGENWOORDIGING VAN DE MIDDENSTAND

Effectieve leden

Julie LAMBOTTE

Plaatsvervangende leden

Silvia DOGA _____ UCM

¹Vanaf 01/10/2024 neemt de representatieve werkgeversorganisatie BECI, Kamer van Koophandel te Brussel, niet meer deel aan de werkzaamheden van de Raad

TEAM

Het team van de Raad voor het Leefmilieu bestaat uit de Voorzitter, Serge Kempeneers, de Vicevoorzitter, Jan Haemers, en twee Secretariaatsmedewerkers, Clémence Becker en Bastien Fievet.

In mei 2020 werden Serge Kempeneers en in oktober 2022 Jan Haemers aangewezen om het voorzitterschap van de Raad voor het Leefmilieu af te ronden. In respectievelijk mei en oktober 2024 hebben Bastien Fievet en Clémence Becker het secretariaatsteam vervoegd.

Serge Kempeneers, doctor in de wetenschappen, gespecialiseerd in stadsecologie en voormalig directeur Groene ruimten bij Leefmilieu Brussel, brengt meer dan dertig jaar ervaring op het gebied van het Brusselse leefmilieu in bij de Raad voor het Leefmilieu. Hij is tevens Voorzitter van het wetenschappelijk comité van de afdeling Tuin, Landschap en Stedelijk Ecosysteem van CIVA en lid van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC).

Jan HAEMERS

Jan Haemers heeft drie masterdiploma's, namelijk in mijnbouwkunde, geologie en hydrologie, en een diploma bedrijfskunde. Hij werkt sinds 1991 in bodemsanering. Zijn in Brussel gevestigde bedrijf, HAEMERS TECHNOLOGIES NV, saneert de bodem op tientallen plaatsen over de hele wereld.

Bastien Fievet, houder van een diploma van de UCLouvain in openbaar bestuur, zet zijn expertise in leefmilieu en energie die hij in het gewestelijk Parlement heeft opgedaan, alsook zijn kennis van het Brusselse institutionele landschap, ten dienste van de leden van de Raad voor het Leefmilieu.

Clémence Becker, die een master in milieuwetenschappen en technologieën heeft, is haar loopbaan begonnen als onderzoeker van bodemverontreinigingen voordat ze coördinator van het Klimaatactieplan in een Brusselse gemeente werd. Voortbouwend op deze ervaring blijft ze haar vaardigheden inzetten voor milieukwesties bij de Raad voor het Leefmilieu.

Bastien FIEVET

Serge KEMPENEERS

Clémence BECKER

ADVIESOPDRACHT

De Raad voor het Leefmilieu brengt, uit eigen initiatief of op aanvraag van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, **een gemotiveerd advies uit over elke aangelegenheid die onder de gewestelijke bevoegdheid valt en betrekking heeft op het leefmilieu** in ruime zin. De Raad voor het Leefmilieu ontvangt een adviesaanvraag, dit proces wordt aanhangigmaking genoemd.

Het advies van de Raad voor het Leefmilieu over een Brusselse wetgevende of regelgevende tekst (voorontwerp van ordonnantie of ontwerpbesluit) wordt gevraagd **nadat de tekst in eerste lezing is goedgekeurd door de Regering** (zie figuur 1 hieronder). De Raad voor het Leefmilieu kan ook adviesaanvragen ontvangen van andere instanties zoals de Brusselse gemeenten, perspective.brussels enz.

Figuur 1 - Procedure voor het opstellen van een ordonnantie

De Raad voor het Leefmilieu heeft 30 dagen de tijd om zijn advies uit te brengen.

Als het advies niet wordt uitgebracht binnen deze termijn, dan wordt er geen rekening mee gehouden. Na ontvangst van de bijdragen van de leden maakt het Secretariaat van de Raad voor het Leefmilieu een ontwerpadvies op dat wordt besproken en goedgekeurd in de plenaire vergadering van de Raad.

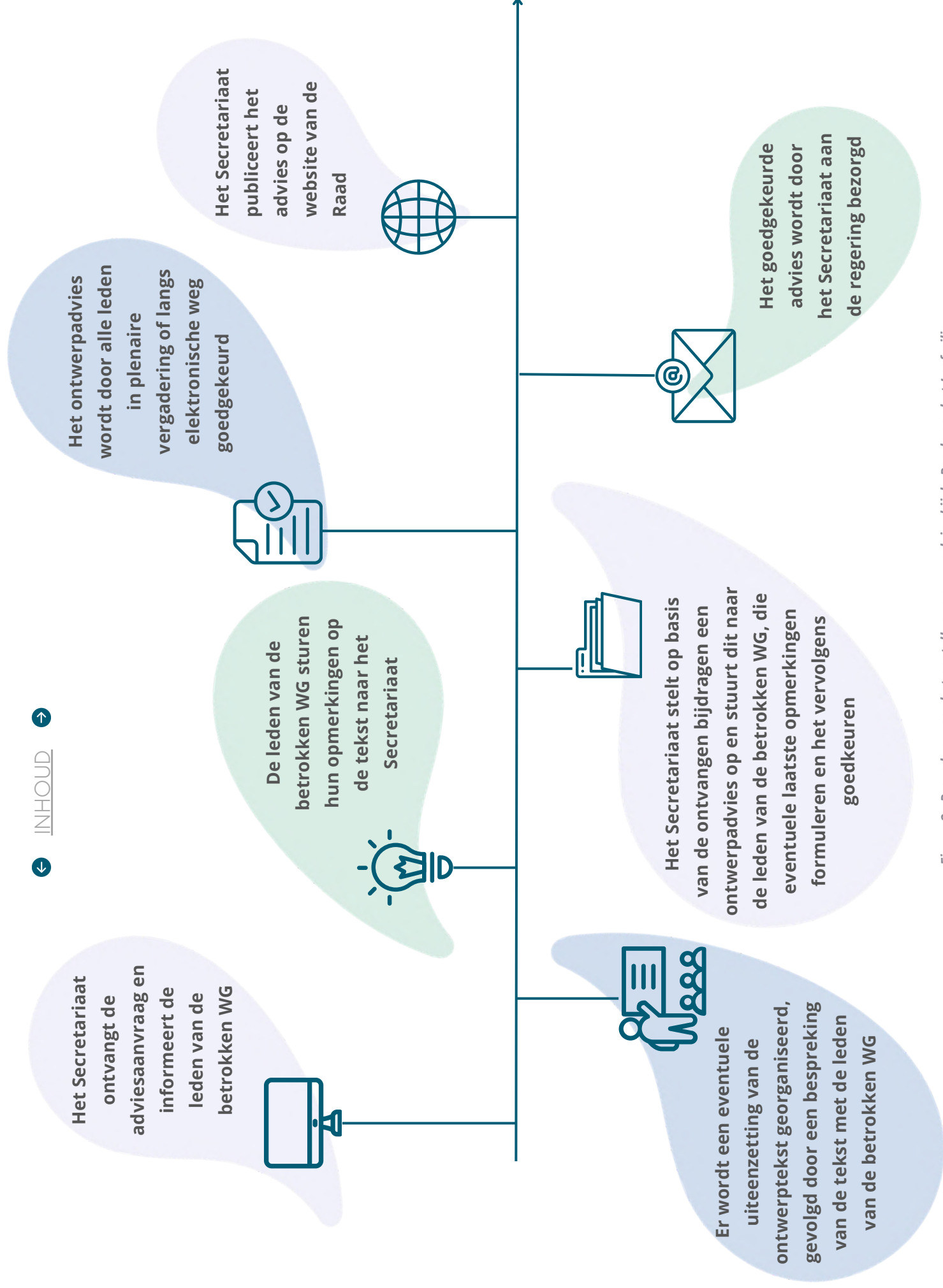
Hoewel de leden van de Raad voor het Leefmilieu zoveel mogelijk trachten om een unaniem advies uit te brengen, kan het gebeuren dat de standpunten uiteenlopen. **Dat komt onder meer door de diversiteit onder de leden van de Raad voor het Leefmilieu.** In dat geval worden deze standpunten in het advies vermeld in de vorm van een rapport waarin de verschillende standpunten worden uiteengezet.

Eenmaal goedgekeurd wordt het advies overgemaakt aan de Regering. Het advies van de Raad voor het Leefmilieu is raadgevend. De Regering beslist of ze al dan niet, geheel of gedeeltelijk rekening zal houden met de opmerkingen.

Het Secretariaat publiceert de goedgekeurde adviezen op de website van de Raad voor het Leefmilieu, 20 werkdagen na de kennisgeving ervan aan de Regering. Het schema op de volgende pagina (figuur 2) toont de procedure voor het opstellen van een advies bij de Raad voor het Leefmilieu.

Figuur 2 - Procedure voor het opstellen van een advies bij de Raad voor het Leefmilieu

PARTNERS

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn verschillende Adviesraden opgericht om advies te geven aan de Regering. **Elke Adviesraad is bevoegd voor een of meerdere specifieke thema's** (zoals leefmilieu, huisvesting, mobiliteit enz.). Daarvoor brengt hij specialisten van verschillende horizons bij elkaar (academici, besturen, verenigingen, sociale partners, enz.).

De Raad voor het Leefmilieu werkt regelmatig samen met andere Adviesraden en instanties van het Brussels Gewest, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en op federaal niveau. Het doel van die contacten is om informatie uit te wisselen, gezamenlijke adviezen op te stellen en gezamenlijke evenementen, zoals gezamenlijke presentaties enz., te organiseren.

In dit kader werden in 2025 met name contacten gelegd met Brupartners, de Raad van Gebruikers van elektriciteit en gas (RGEG), het Comité van Klimaatdeskundigen (CKD) en Leefmilieu Brussel (LB).

De Raad voor het Leefmilieu is ook waarnemend lid van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO).

Twee tot drie keer per jaar neemt het Secretariaat van de Raad voor het Leefmilieu deel aan **inter-secretariaatsvergaderingen** waar de secretariaten van talrijke raden en adviesorganen die werkzaam zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden verenigd¹.

Deze vergaderingen vormen een bevoorrecht forum voor **uitwisselingen tussen de secretariaten**, waar ze ervaringen, goede praktijken, operationele adviezen en denkprocessen over de werkwijzen van de adviesorganen kunnen delen. Ze helpen de samenhang en de kwaliteit van de werkzaamheden van de gewestelijke adviesorganen te verbeteren.

In 2025 bood één van deze vergaderingen het Secretariaat van de Raad de gelegenheid om de Raad voor het Leefmilieu en het Comité van Watergebruikers aan de andere Secretariaten voor te stellen en hun opdrachten, samenstelling en werkwijze toe te lichten. Deze uiteenzetting heeft het toegelaten om de bekendheid van deze twee organen te vergroten en de uitwisselingen rond de werkwijzen te ondersteunen.

Figuur 3 - De partners van de Raad voor het Leefmilieu

¹Deze ontmoetingen verenigen met name de secretariaten van Brupartners, het Comité van Klimaatdeskundigen, het Gewestelijk Comité voor Territoriale Ontwikkeling, de Brusselse Commissie voor Dierproeven, de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie, de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, de Gewestelijke Mobiliteitscommissie, de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn, de Brusselse Raad voor de Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen, de Brusselse Raad voor de Uitbanning van racisme, de Adviesraad voor huisvesting, de Raad voor het Wetenschapsbeleid, de Raad voor Personen met een handicap, de Raad van Gebruikers van elektriciteit en gas, de Brusselse Hoge Raad voor natuurbescherming, het Stedenbouwkundig College, het Permanent platform voor dialoog en overleg in de non-profitsector, de Conseil consultatif francophone bruxellois de l'aide aux personnes et de la santé, Brupartners Zelfstandige Ondernemers (BRU-EL_ZO) en de Adviesraad van de GGC (Vivalis).

HET COMITÉ VAN WATERGEBRUIKERS

Het Comité van watergebruikers, opgericht bij **besluit van 24 april 2014**, is een **permanente werkgroep** die binnen de Raad voor het Leefmilieu is opgericht. Het Comité van watergebruikers brengt, op eigen initiatief of op aanvraag van de Regering of van BRUGEL, een **gemotiveerd advies uit over elke aangelegenheid die betrekking heeft op het waterbeleid**.

Met het oog op een gecoördineerd en efficiënt waterbeleid voor de hoofdstad besloot de Brusselse Regering om de coördinatie van opdrachten van openbare dienst die worden vervuld door de verschillende actoren van de watersector optimaal te organiseren. Daartoe werd het Comité van watergebruikers opgericht.

Het Comité moet bovendien een gemotiveerd advies uitbrengen in het kader van de goedkeuringsprocedure voor wijzigingen van de waterprijs. Dit advies garandeert dat bij de evolutie van deze prijs rekening wordt gehouden met de werkelijke kosten van het water en met de criteria en beginselen die een kader vormen voor het waterbeleid:

- De verschillende economische sectoren dragen bij tot de kosten van de waterdiensten, met naleving van het beginsel dat de vervuiler betaalt;
- De prijsstructuur van water moet aan iedereen toegang verzekeren tot het water dat nodig is voor de gezondheid, de hygiëne en de menselijke waardigheid;
- De tariefstructuur spoort de eindgebruikers aan om zich op een milieubewuste manier te gedragen;
- Bij de prijsstelling voor huishoudelijk gebruik wordt rekening gehouden met het aantal personen in het huishouden;
- De prijs en kostprijs van water mogen geen onderscheid maken op basis van de geografische ligging van de eindgebruiker.

Het advies van het Comité moet ook worden gevraagd wanneer maatregelen voor de bescherming van het grondwater (met het oog op gebruik ervan in de voeding en in de huishouding) worden genomen. Deze bevoegdheid om advies uit te brengen heeft ook betrekking op de modaliteiten voor vergunningsaanvragen voor alle interventies die een invloed kunnen hebben op het grondwater.

SAMENSTELLING

Op 31 december 2024 bestaat het Comité van Watergebruikers uit **de 31 vaste leden van de Raad voor het Leefmilieu** (en hun plaatsvervangers) en uit **5 bijkomende personen** afkomstig uit verschillende categorieën van watergebruikers (die hieronder worden opgesomd). De Voorzitter, de Vicevoorzitter en het lid van rechtswege van de Raad voor het Leefmilieu vervullen ook hun functie binnen het Comité van Watergebruikers.

De twee organisaties die in 2025 tot het Comité zijn toegetreden, zijn de *Staten-Generaal van het Water in Brussel* en de *Federatie van de Brusselse OCMW's*.

- **Staten-Generaal van het Water in Brussel**
Dominique NALPAS
- **Coördinatie Gas-Elektriciteit-Water**
Renaud VIVIEN
- **Centre d'action globale pour les familles**
Marie-Noëlle DE DECKER
- **VZW Coördinatie Zenne**
Jan LIPPENS
- **Federatie van de Brusselse OCMW's**
Maxime HUART

ADVIESOPDRACHT

Het Comité van watergebruikers heeft **30 dagen de tijd om een advies uit te brengen**. Als het advies niet wordt uitgebracht binnen deze termijn, dan wordt er geen rekening mee gehouden.

Om zijn opdrachten te vervullen, kan het Comité van watergebruikers aan elke openbare dienst of instantie, elke instelling of onderneming die opdrachten van openbare dienst vervult in verband met de productie, distributie, opvang of behandeling van water elk boekhoudkundig document, elke inlichting of elk rapport vragen dat onder zijn bevoegdheid valt, onder voorbehoud van de toestemming van de betrokken openbare instantie, instelling of onderneming.

Na ontvangst van de bijdragen van de leden maakt het Secretariaat van het Comité van watergebruikers een ontwerpadvies op dat wordt besproken en goedgekeurd in de plenaire vergadering. **Het Secretariaat publiceert de goedgekeurde adviezen op de website van de Raad voor het Leefmilieu**, 20 werkdagen na de kennisgeving ervan aan de Regering.

HET COMITÉ VAN KLIMAATDESKUNDIGEN

In haar Algemene Beleidsverklaring verklaarde de Brusselse Regering al in 2019:

'De Raad voor het Leefmilieu krijgt een onafhankelijk interdisciplinair evaluatiecomité met wetenschappelijke experts. Dat comité bezorgt het Parlement jaarlijks een verslag met de stand van zaken met betrekking tot de klimaatstrategie en de gewestelijke biodiversiteit'.

Die intentie werd geformaliseerd via **de ordonnantie van 17 juni 2021** tot wijziging van de ordonnantie betreffende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (BWLKE), de zogenaamde 'Klimaatordonnantie'. In een uitvoeringsbesluit van 28 oktober 2021 worden de samenstelling en opdrachten van het Comité van Klimaatdeskundigen (KCD) verduidelijkt.

SAMENSTELLING

Het besluit van 28 oktober 2021 bepaalt dat het Comité is samengesteld uit een Voorzitter, een Vicevoorzitter en minimaal 4 en maximaal 6 andere leden. Deze leden zijn onafhankelijke deskundigen uit verschillende wetenschappelijke disciplines.

Aangezien de klimaatverandering alle componenten van de samenleving beïnvloedt, worden in het besluit van 28 oktober 2021 de verschillende disciplines omschreven die vertegenwoordigd moeten zijn bij de deskundigen. Deze disciplines worden weergegeven in figuur 4 hieronder:

Figuur 4 - Vertegenwoordigde disciplines binnen het Comité van Klimaatdeskundigen

Op 31 december 2025 was het Comité als volgt samengesteld:

VOORZITTER

Leo VAN BROECK

Duurzame steden, ruimtelijke ordening en biodiversiteit

VICE-VOORZITSTER

Audrey-Flore NGOMSIK

Sociale en gedragsaspecten, economie en ondernemerschap

LEDEN

Sofie BRACKE

Biodiversiteit

Géraud BONHOMME

Duurzame stad

Pierre DORNIER

Mobiliteit en luchtkwaliteit

Raphaël MAGIN

Duurzame stad

Dirk VAN ROOY

Sociale en gedragsaspecten met betrekking tot de ecologische transitie

Nicolas VANDERNOOT

Energie

SECRETARIAAT

Het Secretariaat van het Comité van Klimaatdeskundigen wordt verzorgd door Youssef Bady.

Youssef Bady
Secretaris van het Comité
van Klimaatdeskundigen

Leo VAN BROECK
Voorzitter van het Comité
van Klimaatdeskundigen

OPDRACHTEN

Het Comité van Klimaatdeskundigen heeft twee opdrachten.

Enerzijds **dient het een jaarverslag in waarin de bijdrage van het gewestelijke overheidsbeleid aan de klimaatdoelstellingen** op middel-lange en lange termijn wordt geëvalueerd. Het verslag wordt gepubliceerd [op de website van het Comité](#).

Het doel van dit verslag is een regelmatige, transparante en objectieve beoordeling van de vooruitgang van de gewestelijke klimaatdoelstellingen. Deze doelstellingen houden uiteraard verband met de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, maar ook met de aanpassing van het Gewest aan de klimaatverandering, de productie van hernieuwbare energie en de verbetering van de luchtkwaliteit.

Het verslag is dus opgebouwd rond een **stand van zaken van de evolutie van het klimaat in Brussel en in de wereld**, die zal worden gekoppeld aan de analyse van het gewestelijk beleid.

In het jaarlijkse evaluatieverslag zullen echter niet elk jaar alle thema's in verband met klimaatverandering kunnen worden geëvalueerd. De bestudeerde thema's worden bepaald naargelang de samenstelling van het comité, de ontwikkeling van de wetenschappelijke en technische kennis en de agenda voor het gewestelijke klimaatbeleid.

Anderzijds **kan het Comité door de Regering gevraagd worden om advies uit te brengen over een project of tekst, of om vragen te beantwoorden die verband houden met zijn deskundigheid**.

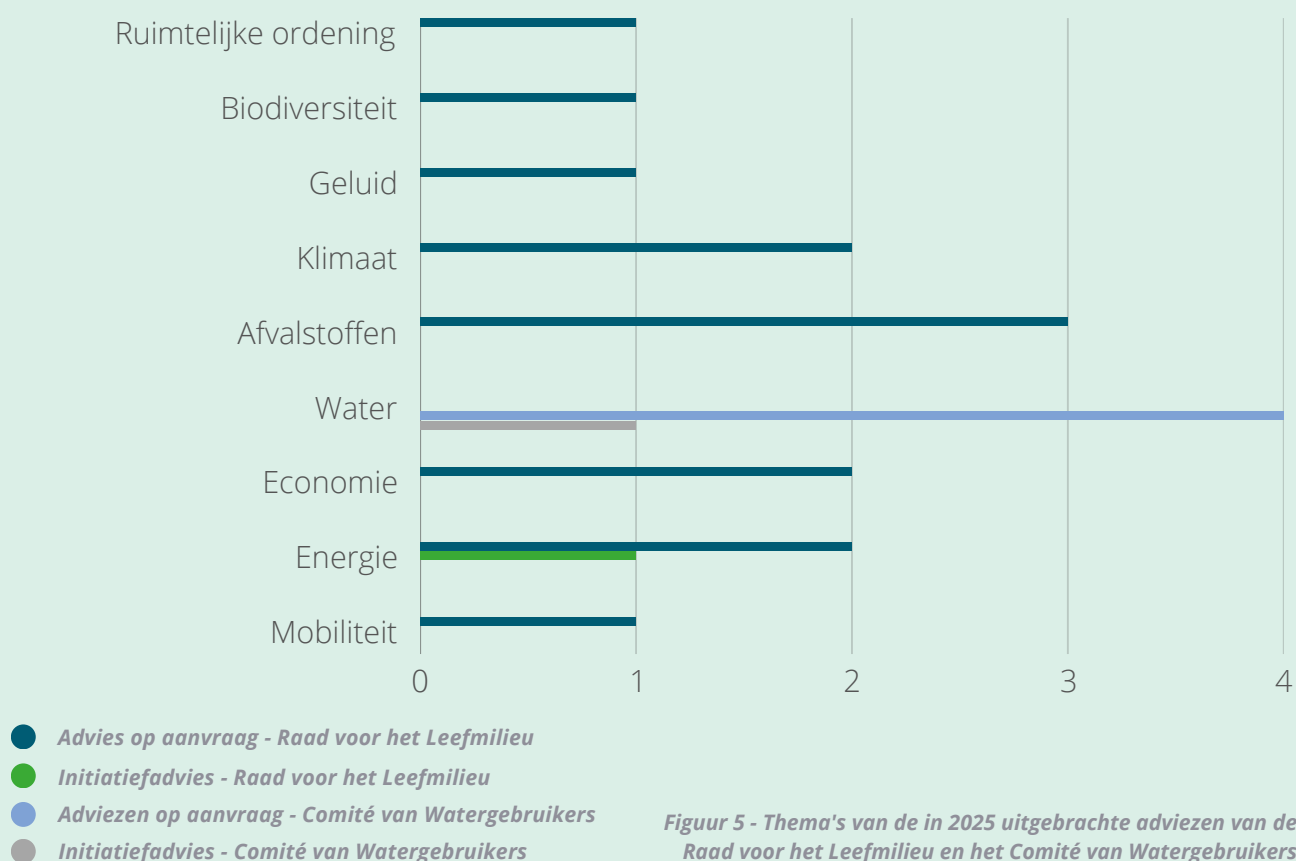
In 2025 publiceerde het Comité zijn voorlopige verslag met een evaluatie van de bijdrage van het overheidsbeleid aan de klimaatdoelstellingen. Het bracht ook een advies uit over het Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP) van het Gewest.

Ten slotte publiceert het Comité een jaarlijks activiteitenverslag op zijn [website](#).

ADVIEZEN UITGEBRACHT IN 2025

De Raad voor het Leefmilieu heeft in 2025 14 adviezen uitgebracht, waarvan 1 initiatiefadvies. In tegenstelling tot voorgaande jaren voerde geen enkel thema de boventoon. De adviezen waren verdeeld over een breed scala aan onderwerpen, zoals afvalstoffen, energie, klimaat, economie en, in mindere mate, biodiversiteit, mobiliteit, geluid en ruimtelijke ordening. Deze verscheidenheid weerspiegelt het vermogen van de Raad om gevarieerde dossiers aan te pakken en zijn deskundigheid aan een diverse onderwerpen aan te passen, waarbij een transversale en geïntegreerde aanpak van de milieukwesties wordt behouden.

Het Comité van Watergebruikers bracht van zijn kant in 2025 5 adviezen uit, waaronder 1 initiatiefadvies.

Hieronder worden **per thema** en in chronologische volgorde de adviezen opgesomd die de Raad voor het Leefmilieu en het Comité van Watergebruikers in 2025 hebben uitgebracht. Ze zijn beschikbaar en kunnen worden gedownload op de [website van de Raad](#). **Om een advies te raadplegen, klikt u op het adviesnummer.**

ADVIEZEN VAN DE RAAD

RUIMTELIJKE ORDENING

A-2025-002

Ontwerp tot wijziging van het BBP nr. 15 + 15 Bis

Het advies in het kort

De Raad staat positief tegenover de wijzigingen van het ontwerp van BBP nr. 15+15bis die gericht zijn op de bescherming van een groen eiland in de stad, met name het creëren van een zone voor de bescherming van bomen en de beperking van het parkeren ten gunste van beplanting. Hij staat echter kritisch tegenover de al te restrictief geachte criteria voor de verdichting van de bebouwing, omdat hij van mening is dat deze de woningbouw in een context van crisis tegenhouden.

BIODIVERSITEIT

A-2025-001

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Overeenkomst in het kader van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, inzake het behoud en het duurzame gebruik van de mariene biologische diversiteit voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht

Het advies in het kort

De Raad staat positief tegenover het voorontwerp van ordonnantie dat tot doel heeft de bescherming van de mariene biodiversiteit te versterken en steunt de maatregelen die voor een duurzaam gebruik ervan werden genomen. Tevens neemt hij akte van de kandidatuur van België als gastland voor het toekomstige Secretariaat dat in het kader van deze overeenkomst zal worden ingesteld, en is van mening dat dit de positie van België op het gebied van internationale samenwerking zal versterken.

GELUID

A-2025-006

Voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 17 juli 1997 betreffende de strijd tegen geluidshinder en trillingen in een stedelijke omgeving

Het advies in het kort

De Raad staat positief tegenover het voorontwerp van ordonnantie. Hij dringt er echter op aan dat de afwijkingen inzake geluidsoverlast strikt worden omkaderd om de biodiversiteit te behouden en ongelijke blootstelling te beperken. Hij beveelt ook aan om de burgemeesters van adequate instrumenten te voorzien en de coördinatie tussen de gemeenten te versterken.

KLIMAAT

A-2025-004

Evaluatieverslag 2025 van het Comité van Klimaatdeskundigen

Het advies in het kort

De Raad dankt het Comité voor zijn evaluatieverslag 2025. Hij wijst echter op het gebrek aan duidelijkheid en hiërarchische indeling van de aanbevelingen. Hij is van mening dat het verslag meer specifieke gegevens en casestudies zou moeten bevatten om de argumenten kracht bij te zetten. De Raad is van oordeel dat de vorm van het verslag nog steeds te complex en te dicht is, waardoor het moeilijk toegankelijk is voor een breed publiek. Hij betreurt ook het gebrek aan opvolging van eerdere aanbevelingen en het ontbreken van een concrete evaluatie op belangrijke gebieden zoals energie, mobiliteit, ruimtelijke ordening en economische transitie. Tot slot betreurt hij dat bepaalde belangrijke hoofdstukken, zoals biodiversiteit, zijn verdwenen.

A-2025-010

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van de werkingsmodaliteiten van de Burgerraad voor het klimaat, opgericht door artikel 1.5.2 van het Brussels Wetboek voor Lucht, Klimaat en Energiebeheersing

Het advies in het kort

De Raad, met uitzondering van de representatieve middenstandsorganisatie, is verheugd over het permanente karakter van de Burgerraad voor het klimaat (BRK), die de participatie van de burgers en de legitimiteit van het klimaatbeleid versterkt. Hij drukt echter zijn grote ongerustheid uit aangaande het ongunstige advies van de Inspectie van Financiën en het gebrek aan garanties inzake het voorgestelde begrotingstraject. De Raad pleit voor solidere cijfermatige onderbouwingen, een meer coherente afstemming op de bestaande adviesorganen en meer transparantie inzake de werking en de opvolging van de werkzaamheden van de BRK.

AFVALSTOFFEN

A-2025-008

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen

Het advies in het kort

De Raad neemt akte van het ontwerp van besluit dat de Brudalex aan de nieuwe Europese verordening inzake batterijen wil aanpassen. Hij steunt de opname van een allesomvattend beheersplan in de registratie- en toelatingsprocedures van de organismen, maar roept op tot een echte administratieve vereenvoudiging die niet ten koste gaat van de milieueisen. De Raad benadrukt tevens dat er een kader moet komen dat snel genoeg kan reageren om gelijke tred te houden met de snelle evoluties in de batterijsector. De Raad is ingenomen met de inspanningen om zich aan het Vlarema aan te passen en wijst nogmaals op het belang van interregionale samenhang voor een efficiënt beheer van de batterijstromen. Hij betreurt echter het ontbreken van een interregionaal samenwerkingsakkoord, dat nochtans van essentieel belang is om te anticiperen op de uniforme tenuitvoerlegging van de batterijverordening in België. Tot slot benadrukt de Raad het belang van een volledige raadpleging van de betrokken actoren, die verder gaat dan de adviesorganen alleen.

A-2025-013

Ontwerp van ministerieel besluit tot vaststelling van de frequentie van ophaling van tuinafval

Het advies in het kort

De Raad neemt akte van het ontwerpbesluit dat bepaalt dat tuinafval vanaf het voorjaar van 2026 om de twee weken wordt opgehaald, teneinde de volumes van de gemengde stromen te verminderen en de valorisatie van bioafval met dezelfde middelen te verbeteren. Hij acht deze evolutie relevant, maar stelt seizoensgebonden aanpassingen voor en steunt het gebruik van alternatieven zoals compostering en recyparks, op voorwaarde dat deze voldoende toegankelijk zijn.

A-2025-014

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval

Het advies in het kort

De Raad neemt akte van het voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de wijziging van het samenwerkingsakkoord betreffende verpakkingsafval en steunt de nodige interregionale harmonisatie om te voldoen aan Verordening (EU) 2025/40 van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 2024 betreffende verpakkingen en verpakkingsafval. Hij benadrukt dat moet worden geanticipeerd op de invoering van een statiegeldsysteem, gezien de momenteel nog ontoereikende prestaties inzake selectieve inzameling van drankverpakkingen. Tot slot wijst de Raad op het belang van afvalpreventie aan de bron, met name via de ontwikkeling van verkoop in bulk en het in kaart brengen van weg te nemen regelgevende belemmeringen.

ECONOMIE

A-2025-009

Voorontwerp van ordonnantie betreffende de steun voor de economische ontwikkeling en de agro-ecologische transitie van landbouwbedrijven

Het advies in het kort

De Raad neemt akte van het voorontwerp van ordonnantie dat het Gewest een stabiel kader biedt voor de ondersteuning van de stadslandbouw en de agro-ecologische transitie. Hij benadrukt het belang van de maatregel voor veerkracht, lokale tewerkstelling en de diversificatie van het Brusselse voedselsysteem. De Raad maakt zich echter zorgen over het begrotingsrisico en herinnert aan het ongunstige advies van de Inspectie van Financiën en de noodzaak van een stabiele en transparante financieringsgrondslag. Tot slot staat hij positief tegenover de integratie van ecologische en sociale voorbeeldcriteria en steunt hij de toegankelijkheid van bepaalde steunmaatregelen om de transitie van conventionele landbouwbedrijven te ondersteunen.

A-2025-012

Activiteitenverslag 2023-2024 en actieplan 2025-2026 van het Agile-platform

Het advies in het kort

De Raad neemt nota van het activiteitenverslag en het actieplan van het Agile-platform en verheugt zich over de vroege betrokkenheid van de besturen. Hij benadrukt echter dat de garanties voor burgerparticipatie en transparantie moeten worden behouden en beveelt aan om het maatschappelijk middenveld nauwer bij de werkzaamheden van het platform te betrekken.

ENERGIE

A-2025-005

Ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de energie uit hernieuwbare bronnen en tot wijziging van de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen en aanverwante bepalingen

Het advies in het kort

De Raad onderschrijft de energietransitiedoelstellingen van het ontwerpbesluit, die door een Europese richtlijn werden opgelegd. Hij dringt echter aan op de noodzaak van een globale en georganiseerde energieplanning en beveelt aan om erop toe te zien dat de administratieve vereenvoudiging nooit ten koste gaat van de kwaliteit en de striktheid van de milieubeoordelingen.

A-2025-011

Ontwerp van besluit tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 29 november 2012 tot vastlegging van de quota van groenestroomcertificaten voor het jaar 2013 en volgende

Het advies in het kort

De Raad neemt akte van en steunt het door BRUGEL voorgestelde traject om de markt van de groenestroomcertificaten geleidelijk weer in evenwicht te brengen, rekening houdend met de onzekerheden na 2028 en de noodzaak om de quota regelmatig te herzien. Hij wijst er echter op dat het huidige systeem het einde van zijn cyclus nadert en dat het belangrijk is om alternatieve steunmechanismen te overwegen, om in het bijzonder de ontwikkeling van energiegemeenschappen en energiedelen te ondersteunen. Tot slot benadrukt hij dat het belangrijk is om de financiële duurzaamheid voor huishoudens en ondernemingen te handhaven, waarbij de bescherming van de begunstigden van het sociale tarief wordt behouden.

MOBILITEIT

A-2025-007

Ministerieel besluit tot wijziging van de maximumbedragen voorzien in bijlage I bij het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 15 juli 2021 betreffende de toekenningsvoorwaarden voor de Brussel'Air-premie in ruil voor de schrapping van de nummerplaat van een voertuig

Het advies in het kort

De Raad neemt akte van het ontwerpbesluit dat tot doel heeft de maximumbedragen van de Brussel'Air-premie aan de nieuwe MIVB-tarieven aan te passen. Hij benadrukt dat het belangrijk is dat deze premies stelselmatig de evolutie van de abonnementsprijzen volgen om de samenhang van de voorziening te behouden.

INITIATIEFADVIEZEN VAN DE RAAD

De initiatiefadviezen van de Raad nemen een bijzondere plaats in zijn werkzaamheden in. In tegenstelling tot adviezen die op aanhangigmaking worden uitgebracht, gaan ze niet in op een ontwerptekst of een formeel verzoek van de regering, maar vloeien ze voort uit de wens van de Raad zelf om een onderwerp aan te pakken dat hij als een prioriteit voor het Gewest beschouwt.

Het opstellen van een initiatiefadvies vergt dan ook diepgaande besprekingen en een collectieve aanpak. Bij gebrek aan een precies referentiedocument vergelijken de leden hun analyses, verduidelijken zij de kwesties en bouwen zij geleidelijk een gemeenschappelijk standpunt op. Bovendien gelden geen strikte termijnen, waardoor de Raad de uitwisselingen over meerdere weken of maanden kan spreiden om de kwaliteit van de aanbevelingen te waarborgen.

In dit kader heeft de Raad zijn initiatiefadvies over de opstelling van een normatief kader voor de opstelling van windturbines in het Brusselse stadsmilieu aangenomen. Met dit advies heeft de Raad een proactieve bijdrage willen leveren aan het denkproces rond de ontwikkeling van windenergie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de stedelijke context en de talrijke ecologische, territoriale en maatschappelijke uitdagingen die ermee gepaard gaan.

Hieronder vindt u een samenvatting van dit advies. Het volledige advies is beschikbaar op de website van de Raad voor het Leefmilieu.

A-2025-003

Initiatiefadvies betreffende de opstelling van een normatief kader voor de opstelling van windturbines in het Brusselse stadsmilieu

Het advies in het kort

In het licht van de uitdagingen die de klimaatverandering en de energietransitie met zich meebrengen, acht de Raad het in dit initiatiefadvies noodzakelijk om een specifiek referentiekader voor de ontwikkeling van windenergie in het Brussels Gewest op te stellen, teneinde de ontwikkeling van nieuwe productiecapaciteiten van koolstofvrije energie te bevorderen. Bovendien moet dit kader rekening houden met de specifieke kenmerken van het stedelijk grondgebied en de lokale verplichtingen. Het zal ook moeten worden afgestemd op andere regelgevingen en strategieën op het gebied van hernieuwbare energie en decarbonisatie.

ADVIEZEN OP AANHANGIGMAKING VAN HET COMITÉ

A-2025-001

Ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 22 februari 2024 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water om de parameter PFAS totaal te bepalen en een richtwaarde voor TFA toe te voegen

Het advies in het kort

Het Comité steunt de voorgestelde wijzigingen, die de regelgeving inzake drinkwaterkwaliteit verduidelijken door een parameter PFAS totaal en een richtwaarde voor TFA op te nemen. Hij staat positief tegenover de naleving van de Europese richtlijn en de versterking van het gewestelijk regelgevend kader inzake bescherming van de volksgezondheid en het leefmilieu, zonder opmerkingen te formuleren.

A-2025-003

Beslissing van BRUGEL betreffende de tariefmethodologie HYDRIA 2027-2028

Het advies in het kort

Het Comité staat positief tegenover de door BRUGEL voorgestelde tariefmethodologie, aangezien deze volgens hem beantwoordt aan de structurele veranderingen bij HYDRIA en de overgangperiode de ontwikkeling van een meer aangepast en stimulerend kader mogelijk maakt. Het herhaalt echter zijn bezorgdheden over de financiering van het stormbekken en over de onenigheid tussen BRUGEL en HYDRIA inzake de classificatie van de "RE-USE"-activiteit, waarbij het de ontwikkeling van circulaire-economieprojecten steunt.

A-2025-004

Beslissing van Brugel betreffende de goedkeuring van het geactualiseerde tariefvoorstel van VIVAQUA voor het jaar 2026

Het advies in het kort

Het Comité neemt akte van de beslissing van BRUGEL om het geactualiseerde tariefvoorstel van VIVAQUA voor 2026 goed te keuren, wat leidt tot een gemiddelde stijging van de waterprijs met 8,1%, vooral door de toename van onbetaalde facturen en het aandeel oninbare vorderingen. Het Comité waarschuwt echter voor de aanzienlijke sociaaleconomische impact van deze stijging in een context van grote onzekerheid in Brussel en beveelt het Gewest aan een deel van de kosten te compenseren, de sociale bijstandsmechanismen te versterken en de bescherming van kwetsbare huishoudens te verbeteren.

A-2025-005

Beslissing van Brugel betreffende de tariefmethodologie VIVAQUA 2027-2031

Het advies in het kort

Het Comité neemt akte van de door BRUGEL voorgestelde tariefmethodologie 2027-2031, die het gestructureerd en relevant acht voor de financiële, ecologische en sociale uitdagingen bij VIVAQUA, met name kostenbeheersing, noodzakelijke investeringen en schuldbeheer. Het Comité steunt een geleidelijke en voorspelbare tariefstijging met meer transparantie, maar dringt tegelijk aan op de bescherming van de gebruikers, het behoud van een toegankelijke klantendienst en de invoering van een specifiek tarief voor grondwater uit watervoerende lagen.

INITIATIEFADVIES VAN HET COMITÉ

Naar het voorbeeld van de Raad voor het Leefmilieu heeft het Comité van Watergebruikers de mogelijkheid om zich op eigen initiatief onderwerpen toe te eigenen die het structurerend acht voor het gewestelijke waterbeleid. De initiatiefadviezen van het Comité maken deel uit van een proactieve benadering, gericht op het leveren van een bijdrage voorafgaand aan de publieke denkprocessen, naast de formele aanhangigmakingen.

In 2025 heeft het Comité van deze mogelijkheid gebruik gemaakt door een initiatiefadvies uit te brengen over het voorbereidende document voor het toekomstige Waterbeheerplan (WBP) 2028-2033, dat tot november 2025 ter openbare raadpleging werd voorgelegd. Hoewel het Waterbeheerplan als zodanig op een later tijdstip aan het Comité zou worden voorgelegd, heeft het Comité het van essentieel belang geacht om zich in deze voorbereidende fase te positioneren. Dankzij deze anticipatie konden de belangrijkste kwesties met betrekking tot waterbeheer zo vroeg mogelijk onder de aandacht worden gebracht.

Hieronder vindt u een samenvatting van dit advies. Het volledige advies is beschikbaar op de website van de Raad voor het Leefmilieu.

A-2025-002

Initiatiefadvies betreffende het voorbereidend document voor het waterbeheerplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2028-2033

Het advies in het kort

Het Comité levert op eigen initiatief een bijdrage aan het voorbereidend document voor het toekomstige Waterbeheerplan (WBP) 2028-2033 en pleit voor een intersectorale en gecoördineerde aanpak van het waterbeheer, waarbij sociale, ecologische en economische aspecten volledig worden geïntegreerd. Het benadrukt de noodzaak van meer interregionale solidariteit, met name op het gebied van watervoorziening, afvalwaterzuivering en eerlijke financiering tussen de Gewesten. Het Comité beveelt aan om de nieuwe stoffen beter te omkaderen, de financiering van de sector te hervormen om te voldoen aan het beginsel dat de vervuiler betaalt, en om de impact van de nieuwe investeringen op de gezinsfactuur te beperken. Het vraagt ook om de waterbronnen te diversifiëren, de beperking van het verbruik actief te bevorderen en het gebruik van "tweede circuit"-water te ontwikkelen, waarbij het geïntegreerd beheer van regenwater en de steunvoorzieningen voor particulieren worden versterkt. Tot slot benadrukt het Comité dat het van belang is om de toegang tot water als een grondrecht te waarborgen, de sociale maatregelen te versterken en recreatief gebruik en de sociale functie van water meer in het toekomstige WBP te integreren.

ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU IN 2025

35 JAAR RAAD VOOR HET LEEFMILIEU

Op 24 juni 2025 heeft de Raad voor het Leefmilieu zijn 35-jarig bestaan gevierd tijdens een event in het Brussels Parlement, waaraan leden van de Raad, institutionele partners, vertegenwoordigers van de verenigingswereld, deskundigen, enz. hebben deelgenomen. Het event van een halve dag was bedoeld om een terugblik te bieden op de evolutie van het milieubeleid in Brussel en op **het 35-jarige bestaan van de Raad**, maar ook om levendige en gezellige besprekingen rond actuele en toekomstige kwesties te voeren.

Het eerste deel van het event was gewijd aan institutionele toespraken waarbij **de geschiedenis van de Raad**, zijn opdrachten en zijn bijdrage aan de kwaliteit van de openbare besluitvorming werden geschetst. De Voorzitter van de Raad, **Serge Kempeneers**, en de voormalige Voorzitster, **Patricia Foscolo**, hebben hun visie op de evoluties van de instantie door de decennia heen gedeeld. Deze toespraken werden aangevuld door die van **Barbara Dewulf** (directeur-generaal ad interim bij Leefmilieu Brussel) en minister **Alain Maron**, die het optreden van de Raad in het breder kader van het gewestelijk milieubeleid hebben geplaatst.

Tijdens het tweede deel van de ochtend werden twee externe sprekers verwelkomd. **Bruno Colmant** (econoom, hoogleraar en auteur) hield een toespraak over het thema "*Economie en ecologie : een verstandshuwelijk ?*", terwijl **Adélaïde Charlier** (activiste voor klimaatrechtvaardigheid) een toespraak hield met als titel "*De stem van jongeren in de klimaattransitie : hoe gehoord worden en blijven*". Deze bijdragen hebben de uitwisselingen gevoed en het denkproces rond de hedendaagse uitdagingen van de transitie in gang gezet.

Naast het formele programma is deze verjaardag een **rijke leerervaring en een gelegenheid voor constructieve uitwisselingen** geweest, met name tijdens de koffie- en lunchpauzes, die informele gesprekken, ontmoetingen en het aanhalen van banden tussen de deelnemers hebben bevorderd. Deze viering heeft het ook toegelaten om de continuïteit van de Raad te benadrukken en perspectieven voor de komende jaren te openen.

VOORSTELLING VAN DE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU IN DE COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN ENERGIE VAN HET BRUSSELS PARLEMENT

Op 14 mei 2025 heeft het Voorzitterschap van de Raad voor het Leefmilieu, ondersteund door het Secretariaat, de Raad en zijn werkzaamheden aan de Commissie voor Leefmilieu en Energie van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement voorgesteld. De voorstelling heeft het toegelaten om **de opdrachten van de Raad, zijn adviserende rol en de diversiteit van de uitgebrachte adviezen** in herinnering te brengen en om de Raad meer bekendheid bij de parlementsleden te geven.

De bijeenkomst was ook een gelegenheid om de leden van de Commissie uit te nodigen om ten **volle kennis te nemen van de adviezen van de Raad** en zich deze in het kader van hun parlementaire werkzaamheden toe te eigenen. De daaropvolgende uitwisselingen hebben aanleiding gegeven tot een rijke en constructieve vraag-en-antwoordsessie, wat getuigde van de belangstelling voor de rol van de Raad en de kwaliteit van zijn bijdragen.

VERANDERINGEN IN DE WERKWIJZE VAN DE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU

In maart 2025 heeft de Raad voor het Leefmilieu zijn **nieuw huishoudelijk reglement** (HR) goedgekeurd, een belangrijke stap in de evolutie van zijn werking. Deze goedkeuring gaf een vaste vorm aan het proces van reflectie dat het jaar voordien heeft plaatsgevonden, in een context van minder aanhangigmakingen, die de Raad heeft gebruikt om zijn werking in vraag te stellen en zijn doeltreffendheid te verbeteren.

Ingevolge de goedkeuring van dit nieuw HR is de Raad overgegaan tot **de oprichting van thematische werkgroepen** (WG), in overeenstemming met de nieuwe werkingsmodaliteiten. Deze WG zijn de belangrijkste fora voor reflectie, besprekingen en het opstellen van ontwerpadviezen, die een diepgaand onderzoek van de dossiers en uitwisselingen tussen de leden op basis van hun specifieke expertise mogelijk maken. De binnen de WG opgestelde ontwerpadviezen worden vervolgens voorgelegd aan de plenaire vergadering, die als enige bevoegd is voor de uiteindelijke goedkeuring ervan.

De volgende vier WG werden opgericht :

- **WG Energie**, bevoegd voor energiegerelateerde kwesties in brede zin, waaronder elektriciteit, gas, renovatie van gebouwen en de energieprestatie van gebouwen (EPB).
- **WG Water** (met onder meer de leden van het Comité van Watergebruikers), die zich bezighoudt met vraagstukken op het gebied van waterbeheer en watertarifiering.
- **WG Natuur**, die zich bezighoudt met kwesties op het gebied van systeemecologie, biodiversiteit, dierenbescherming en dossiers in verband met de Natura 2000-plannen.
- **WG Stedelijke omgeving**, verantwoordelijk voor transversale kwesties met betrekking tot de leefomgeving, zoals klimaat, huisvesting, mobiliteit, overlast (geluid, golven), afvalstoffen, economie, verontreiniging, erkenningen en ruimtelijke ordening.

Deze WG-structuur is bedoeld om **de duidelijkheid, doeltreffendheid en kwaliteit van de adviezen** van de Raad te verbeteren, terwijl de actieve betrokkenheid van de leden wordt vergemakkelijkt en rekening wordt gehouden met de complexiteit van de gewestelijke milieukwesties.

COMMUNICATIE

Communicatie is een essentiële hefboom om de **zichtbaarheid, transparantie en toegankelijkheid** van de werkzaamheden van de Raad voor het Leefmilieu te verzekeren. Aan de hand van zijn verschillende communicatiemiddelen zorgt de Raad ervoor dat zijn werkzaamheden kunnen worden geraadpleegd door de overheden, de betrokken actoren en, meer in het algemeen, door iedereen die geïnteresseerd is in de milieukwesties in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

[De website](#) van de Raad voor het Leefmilieu is **het belangrijkste communicatie- en raadplegingsinstrument voor de werkzaamheden van de Raad**. U vindt er met name informatie terug over de **opdracht** van de Raad en zijn **samenstelling**. Bezoekers kunnen er ook de jaarverslagen downloaden en alle adviezen raadplegen die de Raad voor het Leefmilieu en het Comité van Watergebruikers sinds 2020 hebben gepubliceerd. De website biedt ook geavanceerde zoekfuncties, waarmee publicaties kunnen worden gefilterd op trefwoorden, thema's, type publicatie of jaar. In overeenstemming met het besluit van de Raad worden de adviezen doorgaans binnen twintig werkdagen na kennisgeving aan de minister op de website gepubliceerd.

De Raad publiceert ook verschillende keren per jaar een **nieuwsbrief** waarin bepaalde adviezen, recente werkzaamheden of actuele milieukwesties worden belicht. De inschrijving op deze nieuwsbrief gebeurt eenvoudigweg via deze [link](#).

Tot slot is de Raad voor het Leefmilieu aanwezig op [LinkedIn](#), om belanghebbenden en het publiek regelmatig op de hoogte te brengen van belangrijke adviezen, evenementen en het nieuws van de Raad. Deze pagina is een aanvulling op de andere communicatiemiddelen en draagt bij aan de zichtbaarheid van de werkzaamheden van de Raad.

Website van de Raad

Abonnement op de nieuwsbrief van de Raad

LinkedIn-pagina van de Raad

BEGROTING EN GOVERNANCE

BEGROTING

Bij gebrek aan een volwaardige regering werd het jaar 2025 door **voorlopige kredieten** gekenmerkt. Dit begrotingsbeheer met voorlopige kredieten ging gepaard met bijkomende "bewarende" begrotingsmaatregelen die door de regering werden opgelegd.

Deze bijzonder aanzienlijke bezuinigingen hadden gevolgen voor de Raad. De financiering daalde van 534.000 € (2024) naar **385.000 €** (2025). Met dit bedrag werden de personeelskosten van het Secretariaat van de Raad voor het Leefmilieu en het Comité van Klimaatdeskundigen (3 VTE's), de algemene werkingskosten van de Raden (huur, belastingen, lasten, enz.) en de specifieke projecten die door elke Raad worden ondernomen (inclusief presentiegelden, uitgaven voor evenementen, enz.) gefinancierd.

GOVERNANCE

De leden van de Raad voor het Leefmilieu ontvangen **presentiegelden** telkens ze een **vergadering van minstens twee uur** bijwonen. Leden die een vergoeding van de overheid, een Gewest of een gedecentraliseerd bestuur ontvangen, hebben geen recht op presentiegelden¹. Het bedrag van het presentiegeld is vastgesteld op 75 € voor de Voorzitter en de Vicevoorzitter en op 50 € voor de andere leden.

Om ervoor te zorgen dat de vergoedingen die aan de leden van de Raad voor het Leefmilieu en het Comité van Watergebruikers worden toegekend transparant zouden zijn, geeft de onderstaande tabel een overzicht van **het aantal vergoedingen en het totale jaarlijkse bedrag** (voor de periode van oktober 2024 tot september 2025²) dat aan elk lid werd toegekend³. Details over de vergoedingen van het Comité van Klimaatdeskundigen zijn in het activiteitenverslag van dit Comité terug te vinden.

¹ Deze leden worden in de onderstaande tabel cursief weergegeven.

² Het 4de kwartaal van 2025 zal samen met de eerste 3 kwartalen van 2026 in de begroting van 2026 worden opgenomen.

³ De ledenlijst in deze tabel geeft de samenstelling van de Raad voor het Leefmilieu en het Comité van Watergebruikers op 31 december 2025 weer.

		Aantal bijgewoonde vergaderingen	Aantal vergaderingen met vergoedingen (meer dan 2 uur)	Bedrag van de toegekende vergoedingen (€)
Raad voor het Leefmilieu				
ALTOMONTE	Sergio	4	0	0
BARETTE	Philippe	0	0	0
BERGER	Naomi	0	0	0
BOULAND	Catherine	0	0	0
CLERBAUX	Cathy	2	0	0
DASSY	Benoît	1	0	0
DE BOCK	Veerle	0	0	0
DE CORT	Leen	3	0	0
DE MARCHI	Patricia	0	0	0
DE WACHTER	Maxime	0	0	0
DEFOURNY	Pierre	0	0	0
DELVAUX	Anne	1	0	0
DENEFFE	An	0	0	0
DEQUICK	Angélique	2	0	0
D'HAENENS	Stéphanie	7	1	50
D'HALLUWEYN	Elodie	0	0	0
DOGA	Silvia	5	0	0
FORCEVILLE	Eva	0	0	0
GOFFIN	Barbara	0	0	0
HAEMERS	Jan	6	0	0
HUYBENS	Celie	10	2	100
HUYSE	Yael	4	0	0
INGELS	Romain	2	0	0
KEMPENEERS	Serge	16	3	225
LADURON	Pablo	2	0	0
LAMBOTTE	Julie	10	2	100
LEFEVRE	Sacha	0	0	0
LEROY	Ophélie	0	0	0
MARSIN	Maud	2	0	0
MARTENS	Kobe	13	0	0
PAQUET	Christian	0	0	0

		Aantal bijgewoonde vergaderingen	Aantal vergaderingen met vergoedingen (meer dan 2 uur)	Bedrag van de toegekende vergoedingen (€)
PETITJEAN	Thomas	4	0	0
PEYROT	Nina	4	1	50
PIRAUX	David	1	0	0
POTAKOWSKI	Sophie	0	0	0
RAGOEN	Olivier	11	0	0
RARY	Stéphanie	0	0	0
RENIERS	Jean-Michel	0	0	0
RIEZNIK	Natalia	9	0	0
ROSIERS	Stijn	6	1	50
STEVENS	Bert	0	0	0
STEVENS	Sophie	0	0	0
THIBAUT	Lisa	3	0	0
VANDENBERG	Olivier	1	0	0
VANDERSTRAETEN	Paul	0	0	0
VAN DE VOORDE	Joelle	2	0	0
VANHOESTENBERGHE	Emilie	6	0	0
VANPARYS	Valérie	5	1	50
VERBIEST	Maarten	0	0	0
VERCAMMEN	Sven	0	0	0
VREBOSCH	Mathieu	8	0	0
WANSART	Thomas	3	1	50
WATTECAMPS	Lauréline	0	0	0
WILKIN	Benjamin	0	0	0
Comité van Watergebruikers				
DE DECKER	Marie-Noëlle	0	0	0
HUART	Maxime	2	0	0
LIPPENS	Jan	3	0	0
NALPAS	Dominique	1	0	0
VIVIEN	Renaud	4	1	50

CONCLUSIE

Het jaar 2025 zal een bijzonder jaar in de institutionele geschiedenis van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijven. Voor het eerst sinds zijn oprichting heeft het Gewest een volledig kalenderjaar zonder volwaardige regering doorgemaakt. Deze uitzonderlijke situatie had een diepgaande invloed op het ritme van de politieke agenda en bij uitbreiding op deze van de overlegorganen. Hoewel een regering in lopende zaken in functie is gebleven, is dit beperkte kader niet ontworpen om een antwoord te bieden op de dringende klimaat- en milieu-uitdagingen, die vragen om structurerende en coherente beslissingen op de lange termijn.

2025 kan echter niet als een afwachtende periode worden samengevat. De milieu-uitdagingen hebben geen pauze ingelast en hebben ook niet gewacht op een institutionele stabilisatie om zich door te zetten. De kwesties van klimaat, biodiversiteit, hulpbronnen, levenskwaliteit en milieugezondheid zijn het Gewest blijven interpellieren en hebben eraan herinnerd dat de ecologische transitie een langetermijnproces is, dat onverenigbaar is met passiviteit.

In deze context heeft de Raad voor het Leefmilieu van deze rustigere periode in termen van formele verzoeken gebruik gemaakt om zijn opdrachten actief voort te zetten. Hij heeft de continuïteit van zijn adviserende werkzaamheden verzekerd door te antwoorden op de adviesaanvragen die hij heeft ontvangen, terwijl hij tegelijkertijd fundamenteel over zijn werking heeft nagedacht en nieuwe leden heeft verwelkomd. Het jaar werd ook gekenmerkt door de opstelling van twee initiatiefadviezen, veeleisende oefeningen die meer tijd, debatten en perspectief vergen, en die aantonen dat de Raad in staat is om complexe vraagstukken voorafgaand aan de politieke agenda aan te pakken.

Het einde van het jaar 2025 zonder volwaardige regering was dus een ongekende situatie voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar de installatie van een nieuwe regering begin 2026 markeert nu het einde van deze langdurige institutionele periode en luidt een nieuwe politieke fase in. De Raad spreekt de wens uit dat dit nieuwe kader het mogelijk zou maken om de gewestelijke besluitvormingsdynamiek volledig nieuw leven in te blazen en ambitieuze, coherente en duurzame antwoorden te bieden op de milieu-uitdagingen waarmee Brussel wordt geconfronteerd.

WOORDENLIJST

ABVV	<i>Algemeen Belgisch Vakverbond</i>
ACLVB	<i>Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België</i>
ACV	<i>Algemeen Christelijk Vakverbond</i>
BBP	<i>Bijzonder Bestemmingsplan</i>
BECI	<i>Brussels Enterprises Commerce & Industry</i>
BHRNB	<i>Brusselse Hoge Raad voor Natuurbehoud</i>
BRAL	<i>Stadsbeweging die ijvert voor een duurzaam Brussel</i>
BRK	<i>Burgerraad voor het Klimaat</i>
BRUGEL	<i>Brusselse regelgevende instantie op het gebied van prijscontrole op elektriciteit, gas en water</i>
BRULOCALIS	<i>Voorheen de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, Brusselse afdeling</i>
BRUPARTNERS	<i>Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>
BV-OECO	<i>Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor Consumentenorganisaties</i>
BWLKE	<i>Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing</i>
CIVA	<i>Centrum voor Informatie, Documentatie en Tentoonstellingen over de stad, architectuur, landschap en stedenbouw</i>
CKD	<i>Comité van Klimaatdeskundigen</i>
CWG	<i>Comité van Watergebruikers</i>
EPB	<i>Energy Performance of Buildings</i>
ESP	<i>École de Santé Publique</i>
FRDO	<i>Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling</i>
GOC	<i>Gewestelijke Ontwikkelingscommissie</i>
GPDO	<i>Gemeentelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling</i>
HR	<i>Huishoudelijk Reglement</i>
HYDRIA	<i>Zelfstandig overheidsbedrijf dat verantwoordelijk is voor de opvang en behandeling van afvalwater en de bestrijding van overstromingen</i>
IEB	<i>Inter-Environnement Bruxelles</i>
KMI	<i>Koninklijk Meteorologisch Instituut</i>
LB	<i>Leefmilieu Brussel</i>
MIVB	<i>Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel</i>
OCMW	<i>Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn</i>
PFAS	<i>Per- and polyfluoroalkyl substances</i>

RCR²	<i>Réseau de Collectifs en Recherche de Résilience</i>
RGEG	<i>Raad van Gebruikers van Elektriciteit en Gas</i>
RLBHG	<i>Raad voor het Leefmilieu</i>
TFA	<i>Trifluoroacetic acid</i>
UCLouvain	<i>Université Catholique de Louvain</i>
UCM	<i>Union des Classes Moyennes</i>
ULB	<i>Université Libre de Bruxelles</i>
VIVAQUA	<i>Instelling van openbaar belang in de watersector die actief is in de productie en distributie van drinkwater, het beheer van rioleringsnetwerken en de bestrijding van overstromingen in het Brussels Gewest</i>
VTE	<i>Voltijdsequivalent</i>
VUB	<i>Vrije Universiteit Brussel</i>
VZW	<i>Vereniging Zonder Winstoogmerk</i>
WBP	<i>Waterbeheerplan</i>
WG	<i>Werkgroep</i>

